
VSEBINA SPECIALIZACIJE IZ JAVNEGA ZDRAVJA

Kazalo

1. Opredelitev specializacije/stroke
  2. Nabor učnih ciljev, znanj in veščin («silabus»)
  3. Urnik in kurikulum kroženj
  4. Organizacija/upravljanje s kakovostjo specializacije
  5. Načrt preverjanja znanja
  6. Načrt preverjanja mehkih veščin
  7. Obveznosti letnega razgovora
  8. Akreditacijski kriteriji
  9. Kriteriji vzdrževanja kompetentnosti in kriterij za priznanje naziva na podlagi dela
- Priloga 1: Sklep o imenovanju koordinatorske in članov delovne skupine za prenovo programa specializacije iz javnega zdravja z dne 15. 9. 2018
- Priloga 2: Silabus
- Priloga 3: E-list specializanta
- Priloga 4: Navodila za pripravo specialistične naloge
- Priloge 5.1 – 5.6: Pisma o nameri sodelovanja v izvajanju specializacije vseh ustanov, ki so predvidene kot pooblaščenke izvajalke novega programa specializacije

1. Opredelitev specializacije/stroke

1.1 Naziv specializacije: javno zdravje

1.2 Specialistični naziv: specialist/specialistka javnega zdravja

1.3.1 Pripravljalci (kontakti):

- mag. Pia Vračko, dr. med. specialistka javnega zdravja, nacionalna koordinatorica specializacije javno zdravje pia.vracko@nijz.si
- prof. dr. Vesna Zadnik, dr. med. specialistka javnega zdravja, predstavnica Strokovnega sveta za javno zdravje vzadnik@onko-i.si
- Sonja Tomšič, dr. med. specialistka javnega zdravja, vodja delovne skupine za prenovo specializacije stomsic@onko-i.si

1.3.2 Delovna skupina za prenovo programa specializacije javnega zdravja imenovana s strani Strokovnega sveta za javno zdravje Slovenskega zdravniškega društva z dne 15. 9. 2018 (Preglednica

1; Priloga 1). Člani delovne skupine so bili zadolženi, da vsebine novega programa specializacije pripravijo in uskladijo skupaj s sodelavci na svojem področju dela.

Preglednica 1: Člani delovne skupine za prenavo programa specializacije javnega zdravja (po abecednem redu)

Ime in priimek	Ustanova	Področje javnega zdravja
Doc. dr. Tit Albrecht, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Raziskovanje in razvoj zdravstvenih sistemov, financiranje javnega zdravja, razvoj kadrov v javnem zdravju
Prof. dr. Ivan Eržen, dr. med., spec. JZ	NIJZ, UL MF	Zdravje in okolje, sistem javnega zdravja, okoljska epidemiologija, epidemiologija nalezljivih bolezni, upravljanje v javnem zdravju
Doc. dr. Mojca Gabrijelčič Blenkuš, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Promocija zdravja, medresorsko sodelovanje za zdravje, meddisciplinarni pristopi, socialne in z življenjskim slogom povezane determinante zdravja, neenakosti v zdravju
Peter Otorepec, dr. med., spec. JZ in spec. MDPŠ	NIJZ	Zdravje in okolje, okoljska epidemiologija, okoljske determinante zdravja
Tjaša Pibernik, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Promocija zdravja, programi preventive in krepitev zdravja za otroke in mladostnike, zdravstvena vzgoja, dejavniki tveganja za zdravje, proučevanje in razvoj zdravja
Izr. prof. dr. Maja Sočan, dr. med., spec. infektolog in spec. JZ	NIJZ	Epidemiološko obvladovanje nalezljivih bolezni, sistem javnega zdravja, spremljanje nalezljivih bolezni, sistem javnega zdravja
Sonja Tomšič, dr. med., spec. JZ	OIL, prej NIJZ	Epidemiologija raka, promocija zdravja, proučevanje in razvoj zdravja, determinante zdravja, dejavniki tveganja, obvladovanje nenalezljivih bolezni
Prim. dr. Alenka Trop Skaza, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Epidemiološko obvladovanje nalezljivih bolezni, medresorsko sodelovanje, skupnostni pristop za zdravje, koordinacija deležnikov v javnem zdravju
Vesna Viher Hrženjak, dr. med., spec. JZ	NLZOH	Toksikološka ocena tveganja, zdravje in okolje, okoljska laboratorijska medicina, javnozdravstvena laboratorijska dejavnost
Matej Vinko, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Proučevanje in razvoj zdravja, duševno zdravje, determinante zdravja, razvoj kadrov v javnem zdravju
Mag. Pia Vračko, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Sistem javnega zdravja, ključne funkcije javnega zdravja, zdravstveni sistemi in politike, primarno zdravstveno varstvo, zdravstvena ekonomika, obvladovanje nenalezljivih bolezni, trajnostni razvoj, zdravstvena ekologija, kemijska varnost, medresorsko sodelovanje za zdravje
Prof. dr. Vesna Zadnik, dr. med., spec. JZ	OIL	Epidemiologija raka, okoljska epidemiologija, sistem javnega zdravja, metode znanstvenoraziskovalnega dela v javnem zdravju, informacijski in podatkovni sistemi v javnem zdravju

Prof. dr. Lijana Zaletel Kragelj, dr. med., spec. JZ	UL MF	Raziskovanje in poučevanje v javnem zdravju, metode znanstvenoraziskovalnega dela v javnem zdravju
--	-------	--

NIJZ – nacionalni inštitut za javno zdravje; NLZOH – Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano; OIL – Onkološki inštitut Ljubljana; UL MF – Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta

1.3.3 Ostali sodelujoči pri pripravi predloga prenovljenega programa specializacije javno zdravje (Preglednica 2).

Preglednica 2: Ostali sodelujoči pri pripravi prenove programa specializacije javnega zdravja

Ime in priimek	Ustanova	Področje javnega zdravja
Prim. dr. Lucija Perharič, dr. med., spec. toksikologije	NIJZ	Toksikologija, kemijska varnost, kemijska ocena tveganja, toksikovigilanca, raziskave vplivov okolja na zdravje
Nuška Čakš Jager, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Epidemiologija nalezljivih bolezni, pripravljenost in odziv na grožnje zdravju
Helena Koprivnikar, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Obvladovanje tveganj zaradi uporabe tobaka in sorodnih izdelkov, zdravstvena politika, proučevanje dejavnikov tveganja, medresorsko sodelovanje za zdravje, promocija zdravja
Irena Veninšek Perpar, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Okolje in zdravje, okoljski dejavniki tveganja
Doc. dr. Helena Jeriček Klanšček, prof.slov.j., univ.dipl.lit.komp., dr. soc.ped.	NIJZ	Raziskovanje zdravja otrok in mladih, krepitev zdravja, duševno zdravje
Maja Štukovnik, dr. med.	ZZZS	Epidemiologija - metodologija
Prim. Tatjana Kofol Bric, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Raziskovanje zdravja prebivalstva, presejalni programi, promocija zdravja, socialne in z življenjskim slogom povezane determinante zdravja, neenakosti v zdravju, kazalniki zdravja prebivalstva
Prim. doc. dr. Olivera Stanojević Jerković, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Obvladovanje nenalezljivih bolezni, programi preventive in krepitev zdravja, duševno zdravje, socialne determinante zdravja, medresorsko sodelovanje za zdravje, skupnostni pristop za zdravje
Prim. Alenka Hafner, dr. med., spec. JZ, viš. svetnica	NIJZ	Obvladovanje nenalezljivih bolezni, programi preventive in krepitev zdravja, dejavniki tveganja, medresorsko sodelovanje za zdravje, skupnostni pristop za zdravje, zdravje v občini
Nives Letnar Žbogar, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Obvladovanje nenalezljivih bolezni, programi preventive in krepitev zdravja, dejavniki tveganja, medresorsko sodelovanje za zdravje, skupnostni pristop za zdravje
Neda Hudopisk, dr. med., spec. JZ	NIJZ	Javno zdravje, obvladovanje nenalezljivih bolezni, obvladovanje nalezljivih bolezni, okolje in zdravje, medresorsko sodelovanje, skupnostni pristop za zdravje, upravljanje v javnem zdravju
Mag. Vesna Kerstin Petrič, dr. med.	MZ	Sistem javnega zdravja, zdravstvene politike in politike zdravja, razvoj dejavnosti javnega zdravja,

		zdravstveni sistemi, obvladovanje dejavnikov tveganja za zdravje, medresorsko sodelovanje za zdravje
Mojca Gobec, dr. med.	MZ	Sistem javnega zdravja, zdravstvene politike in politike zdravja, razvoj dejavnosti javnega zdravja, financiranje in organizacija javnega zdravja
Ana Šinkovec, univ. dipl. komunikologinja	NIJZ	Komunikacija v javnem zdravju
Doc. dr. Andreja Kuček, univ. dipl. sanit. inž.	UL MF in NIJZ	Raziskovanje in poučevanje javnega zdravja, okolje in zdravje, okoljska epidemiologija
Specializanti javnega zdravja v letu 2018		
Udeleženci letnega srečanja Sekcije za preventivno medicino leta 2018 in 2019		

MZ – Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije; NIJZ – nacionalni inštitut za javno zdravje; ZZS – Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije; UL MF – Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta

1.4 Opredelitev stroke in namen specializacije: Javno zdravje se za razliko od klinične medicine ne ukvarja z zdravjem posameznika, temveč se ukvarja z zdravjem celotnega prebivalstva ali njegovih skupin. Kot pravi definicija Svetovne zdravstvene organizacije¹ je javno zdravje znanost in umetnost preprečevanja bolezni, podaljševanja življenja in promocije zdravja, ki se udejanja preko organiziranih ukrepov na družbeni ravni.

Dejavnost javnega zdravja obsega:

- spremljanje in vrednotenje zdravja, zdravstvenega stanja prebivalstva in zdravstvenega varstva,
- prepoznavanje, spremljanje in vrednotenje ključnih javnozdravstvenih problemov, zdravstvenih tveganj in nevarnosti za zdravje,
- zagotavljanje pripravljenosti in načrtovanje za obvladovanje nevarnosti za zdravje,
- izvajanje ukrepov za varovanje in zaščito zdravja z vidika dejavnikov naravnega in družbenega okolja,
- preprečevanje bolezni,
- krepitev zdravja,
- zagotavljanje usposobljenosti strokovnjakov na področju javnega zdravja,
- seznanjanje javnosti o stanju, raziskavah in ugotovitvah na področju javnega zdravja, raziskovanje in izobraževalna dejavnost na področju javnega zdravja.

Dejavnosti, povezane z javnim zdravjem na področju zdravja, okolja in hrane, ki so določene s posebnimi predpisi, obsegajo:

- laboratorijsko dejavnost,
- izobraževanje in usposabljanje strokovnjakov,
- izvajanje obveščanja in poročanja,
- izvajanje raziskovalne dejavnosti.²

Specialist javnega zdravja uporablja svoje veščine, znanja in kompetence, da bi prispeval k izvedenju ukrepov v družbi za izboljšanje zdravja prebivalstva.

¹ European Action Plan for Strengthening Public Health Capacities and Services. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2012

² Zakon o zdravstveni dejavnosti (U.I. RS, št. [23/05](#) – uradno prečiščeno besedilo, [15/08](#) – ZPacP, [23/08](#), [58/08](#) – ZZdrS-E, [77/08](#) – ZDZdr, [40/12](#) – ZUJF, [14/13](#), [88/16](#) – ZdZPZD, [64/17](#), [1/19](#) – odl. US, [73/19](#), [82/20](#), [152/20](#) – ZZUOOP in [203/20](#) – ZIUPOPdve, 112/21 – ZNUPZ in 196/21 – ZDOsk)

Specializacija iz javnega zdravja je formalni proces podiplomskega izobraževanja za doktorje medicine ali doktorje dentalne medicine, ki vodi do pridobitve znanj, veščin in kompetenc na področju javnega zdravja.

1.5 Ključne kompetence specialista javnega zdravja so splošne in specifične.

Splošne kompetence so:

- profesionalizem,
- komunikacija,
- timsko delo.

Specifične kompetence so:

- analitično mišljenje,
- načrtovanje, razvoj, implementacija in evalvacija programov in politik zdravja,
- kulturne kompetence,
- prilagodljivost,
- povezovanje, partnerstvo, sodelovanje in zagovorništvo,
- finančno načrtovanje, organizacija in menedžment,
- vodenje in koordinacija,
- sistemsko mišljenje,
- razumevanje obravnave populacij.

1.6 Vizija specializacije (mission statement)

Specializacija javnega zdravja razvija strokovnjake za raziskovanje zdravja in zdravstvenega varstva, načrtovanje in izvajanje ukrepov ter za upravljanje zdravstvenega sistema z namenom krepitev in varovanja zdravja prebivalcev z vodenjem, povezovanjem, partnerstvi, inovacijami in razvojem politik na področju javnega zdravja in sistema zdravstvenega varstva.

1.7 Ocena obsega specialistične mreže

V Sloveniji je v zdravstvenih ustanovah, ki izvajajo dejavnost javnega zdravja (NIJZ, NLZOH, OIL), trenutno zaposlenih 125 zdravnikov specialistov in 19 specializantov. Med njimi je tudi 19 specialistov drugih strok, ki delajo na zdravniških delovnih mestih in jih bo treba nadomestiti z zdravniki specialisti javnega zdravja. Na NIJZ je zaposlenih tudi 7 zdravnikov brez specializacije.

Od tega števila se bo v naslednjih 15 letih (ob upokojitvi v 70. letu starosti) upokojilo skupaj 48 specialistov. Med najmlajšimi je v prvih 15. letih od najmlajšega dalje skupno 14 zdravnikov specialistov in 16 specializantov.

Na Katedri za javno zdravje UL MF so stalno zaposlene 4 specialistke javnega zdravja, vse starejše od 50 let. Na UM MF trenutno ni stalno zaposlenih specialistov javnega zdravja.

Na ZZS je trenutno zaposlenih 6 zdravnikov specialistov javnega zdravja, potrebujejo jih tudi na Ministrstvu za zdravje (zaposlitev na ministrstvu pomeni, da ne smeš opravljati ne izobraževalnega ne

raziskovalnega dela in v načelu imaš lahko le izjemoma (po odobritvi ministra) odobreno kakšno zunanjo pogodbo, zato zaposlitve v javni upravi za zdravnike niso interesantne).

Na potrebe po večji kapaciteti specialistov javnega zdravja stroka opozarja že več let, tako na področju obvladovanja naraščajočega bremena nenalezljivih bolezni (ob staranju populacije) kot tudi za zagotovitev ustrezne pripravljenosti na grožnje zdravju, kot je sedanja epidemija covid-19. Kapacitete je treba povečati tudi na področju znanosti o zdravstvenih sistemih, zagotoviti bo potrebno kader za izobraževanje na fakultetah. Da bi pokrili del potreb po povečanju kapacitet, potrebujemo vsaj 15 dodatnih specialistov javnega zdravja.

Glede na opravljene analize, da bi lahko ustrezno nadomeščali odhajajoče in tudi omogočali nekaj povečanja kapacitet, je potrebno še 4 leta razpisovati po 6 specializantskih mest letno, pozneje po 4-5 mest.

Izvajanje specializacije poteka pretežno na NIJZ kot osrednji nacionalni ustanovi za javno zdravje. Ostale ustanove, kjer poteka usposabljanje, so še NLZOH, OIL, Katedra za javno zdravje UL MF, Klinika za nalezljive bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana ter Oddelek za nalezljive bolezni in vročinska stanja UKC Maribor. Za specializacijo iz javnega zdravja bi bilo pomembno urediti, da se program lahko izvaja tudi na ne-zdravstvenih ustanovah, kot so MZ, ZZS, SURS, UMAR in druge, vendar je za to potrebna sprememba 21. člena Zakona o zdravniški službi in 5. člena Pravilnika o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov, za kar je Strokovni svet za javno zdravje že podal predlog.

1.8 Primerljivost z Evropo: Specializacijo iz javnega zdravja poznajo v vseh državah Evropske unije in je navedena v Prilogi 2 Direktive 2005/36/EU. Evropska zveza zdravnikov specialistov (UEMS: Union Europeenne des Medicines Specialistes) natančno opredeljuje pogoje za izvajanje specializacije iz javnega zdravja. Pričujoči predlog je v celoti skladen s priporočili UEMS pri vsebini, kompetencah, trajanju, organizaciji in upravljanju programa specializacije.

1.9 Trajanje specializacije: Specializacija iz javnega zdravja traja 4 leta. Podrobna utemeljitev trajanja specializacije je podana v točki 3 te vloge. Najkrajše možno trajanje specializacije po UEMS je 4 leta, takšno je bilo tudi trajanje specializacije iz javnega zdravja do sedaj. Na podlagi ocene potreb ter praks v večini evropskih držav je stroka pripravila tudi argumentiran predlog za izvajanje specializacije, ki traja 5 let, vendar ga v tokratnem predlogu ne podajamo.

2. Nabor učnih ciljev, znanj in veščin (»silabus«)

Nabor znanj in veščin, ki jih mora specializant osvojiti tekom specializacije ter prikazati ob preverjanjih je podan v Prilogi 2.

Program specializacije javnega zdravja je razdeljen na sedem sklopov in sicer **(1) presečni sklop** ter šest vsebinskih sklopov:

- **(2) Javno zdravje v izrednih razmerah**
- **(3) Nalezljive bolezni**
- **(4) Nenalezljive bolezni**
- **(5) Okolje in zdravje**
- **(6) Promocija zdravja**
- **(7) Zdravstveni sistem**

Presečni sklop združuje vsebine in kompetence, ki se uporabljajo na različnih vsebinskih področjih, zato lahko znanja in kompetence opredeljene v presečnem sklopu specializant pridobiva na različnih deloviščih in so predvsem vezana na konkretno delovno nalogo. Vsebinski sklopi pa vsebujejo znanja in kompetence, ki so specifični za posamezno vsebinsko področje. Te lahko specializant pridobi le na specifičnih delovnih mestih, ki so opredeljena na začetku vsakega od vsebinskih sklopov. Vsebine posameznih vsebinskih sklopov se med seboj dopolnjujejo in povezujejo, zato zaporedje kroženja glede sklopov ni vnaprej predpisano, razen za pripravo specialistične naloge.

Vsebina je v večini sklopov razdeljena na krajši skupinski del in daljši individualni del, kjer skupinski del povečini predstavlja uvod v vsebinski sklop in ga je obvezno opraviti pred individualnim kroženjem za posamezni vsebinski sklop.

Pri vsakem sklopu so opredeljene kompetence, ki jih specializant pridobi na določenem kroženju, kar izkazuje preko preverjanja znanja in pripravljenih izdelkov. Tako izdelki kot preverjanje znanja se beležijo v elektronski list specializanta. Potrjuje jih neposredni mentor. Seznam vseh izdelkov in predvidenih preverjanj znanja, ki bodo navedeni v elektronskem listu specializanta je v Prilogi 3 tega dokumenta.

3. Urnik in kurikulum kroženj

Specializacija iz javnega zdravja traja skupno 4 leta. Kot zadnje kroženje (6 mesecev) je predviden čas za izdelavo specialistične naloge in pripravo na specialistični izpit.

Obvezni del specializacije je Podiplomski tečaj javnega zdravja, ki ga izvaja Katedra za javno zdravje Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Tečaj traja dva semestra in se izvaja praviloma 1x letno. Udeležba na podiplomskem tečaju je zaželena čim bolj na začetku specializacije, saj gre za pridobivanje teoretičnih osnovnih znanj, ki služijo kot izhodišče za vsa ostala kroženja. Termini izvedbe podiplomskega tečaja javnega zdravja in pogoji za udeležbo so objavljeni na spletnih straneh Katedre za javno zdravje Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani.

Specializant lahko v času kroženja opravlja redno delo na matičnem oddelku en dan v tednu. Izjemoma se lahko za krajše obdobje, v soglasju med specializantom, glavnim mentorjem in koordinatorjem specializacije, obseg dela na matičnem oddelku poveča. Enako velja za morebitno delo na drugih enotah, ki niso v programu specializacije. Letni dopusti se koristijo v sklopu kroženj in niso ločena postavka v urniku.

Specializant opravlja kroženje pri pooblaščenih izvajalcih. Izvajalci so pooblaščen za posamezne vsebinske sklope specializacije. Pri nekaterih vsebinskih sklopih je opredeljeno minimalno trajanje kroženja, ki ga mora specializant opraviti pri posameznemu pooblaščenemu izvajalcu. Trajanje specializacije po posameznih vsebinskih sklopih in izvajalcih je prikazano v Preglednici 3. V Prilogi 2 so natančno popisane kompetence, ki naj bi jih specializant pridobil znotraj posameznega sklopa kroženja.

Ker javnozdravstvena dejavnost posega izrazito izven okvira zdravstva je nujen in smiseln del kroženja specializantov organizirati tudi izven obstoječe mreže javnih zavodov, ki po trenutno veljavnem 21. členu Zakona o zdravniški službi izvajajo specializacije iz javnega zdravja. Kot bolj natančno opredeljeno v točki 8 te vloge sta Skupina za prenovu specializacijo in Strokovni svet za javno zdravje pri Slovenskem zdravniškem društvu že podala predlog za ustrezno dopolnitev 21. člena Zakona o zdravniški službi in 5. člena Pravilnika o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov glede ustanov oziroma organizacij, v katerih se izvajajo specializacije iz javnega zdravja. Do uveljavitve spremembe se predstavitev delovanja za vsebino specializacije ključnih ustanov izvajajo pri že pooblaščenih izvajalcih.

Del vsebin specializacije (do največ dveh let) lahko specializant po dogovoru z mentorjem in nacionalnim koordinatorjem opravili tudi v tujini.

Preglednica 1: Trajanje specializacije po vsebinskih sklopih in izvajalcih

VSEBINSKI SKLOP	TRAJANJE	IZVAJALCI
Presečni sklop - podiplomski tečaj	12 mesecev	Katedra za javno zdravje UL MF
Presečni sklop – individualno kroženje	12 mesecev	NIJZ*, NLZOH*, Onkološki inštitut Ljubljana, Katedra za javno zdravje UL MF
Javno zdravje v izrednih razmerah	1 mesec	NIJZ
Nalezljive bolezni*	Vsaj 3 mesece	NIJZ*, Klinika za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana, Oddelek za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Maribor
Nenalezljive bolezni in stanja*	Vsaj 4 mesece (od tega vsaj 1 mesec na NIJZ in OIL)	NIJZ*, Onkološki inštitut Ljubljana, Katedra za javno zdravje UL MF
Promocija zdravja*	Vsaj 2 meseca	NIJZ*
Okolje in zdravje*	Vsaj 4 mesece (od tega vsaj 1 mesec na NIJZ in NLZOH)	NIJZ*, NLZOH**, Katedra za javno zdravje UL MF
Zdravstveni sistem	Vsaj 4 mesece	NIJZ
Priprava specialistične naloge (zadnje kroženje)	6 mesecev	Katerikoli pooblaščen
SKUPAJ	48 mesecev	

NIJZ – Nacionalni inštitut za javno zdravje; NLZOH – Nacionalni inštitut za zdravje, okolje in hrano; UKC – Univerzitetni klinični center; UL MF – Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta

* Specializant obvezno odpravi del kroženja na vsaj eni izmed območnih enot NIJZ. Skupno trajanje kroženja na območnih enotah NIJZ je vsaj 3 mesece, v tem času se seznanijo z vsemi od označenih vsebinskih sklopov.

** Specializant obvezno opravi vsaj 1 mesec kroženja na centralni enoti NLZOH.

Specializacija iz javnega zdravja je bila uvedena leta 2002 kot 4-letna specializacija, z združitvijo treh 3-letnih specializacij (socialna medicina, epidemiologija nalezljivih bolezni in higiena). V 15-letnem obdobju se je stroka javnega zdravja hitro razvijala, krepijo se nova področja, kot so promocija zdravja, znanost o zdravstvenih sistemih, epidemiologija nenalezljivih bolezni, znanost o vplivih okolja na zdravje, digitalizacija v zdravstvu in uporaba novih analitičnih metod (npr. metode strojnega učenja in prediktivnega modeliranja). Na področju obvladovanja kroničnih nenalezljivih bolezni je znaten napredek predvsem pri presejalnih (screening) programih, razvoju pristopov za promocijo in krepitev zdravja ter na področju uporabe kvalitativnih znanstvenoraziskovalnih metod. Razvoj stroke javnega zdravja tako zahteva širši nabor veščin, ki jih mora zdravnik specialist javnega zdravja obvladati za uspešno delovanje. Prav tako ugotavljamo, da v dosedanjem programu specializanti niso imeli zadostnih možnosti za usposabljanje v tujini.

Da bi specializantom zagotovili pridobitev potrebnih novih znanj in veščin, ki so potrebni za kakovostno delo specialista javnega zdravja, predlagamo posodobljeni program specializacije. Program je usklajen z UEMS in je primerljiv z dobrimi praksami iz tujine. Nov urnik kroženja je nastal na podlagi analize povratnih informacij specializantov in mentorjev po več kot dvanajstih letih izvajanja specializacije, ter s primerjavo strukture kroženj v državah s primerljivo dejavnostjo javnega zdravja. V njem smo

podrobneje definirali obvezne vsebine kroženja, hkrati pa omogočili več fleksibilnosti za izbiro določenih vsebin. V nabor znanj in pridobljenih kompetenc smo vključili metode znanstvenoraziskovalnega dela ter pridobivanje veččin pisanja znanstvene literature. Spodbujamo tudi izobraževanje v tujini, ki se bo priznalo v program kroženja.

4. Organizacija/upravljanje s kakovostjo specializacije

Organizacija in upravljanje specializacije ter zagotavljanje kakovosti so zagotovljeni skladno z zahtevami Sveta za izobraževanje zdravnikov pri ZZS ter v skladu s Pravilnikom o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov. Skladno s Pravilnikom o vrstah, vsebini in poteku specializacij zdravnikov program specializacije izvajajo neposredni mentorji na pooblaščenih ustanovah.

Prvo srečanje med glavnim mentorjem in specializantom organizira glavni mentor pred začetkom specializacije, takoj po določitvi glavnega mentorja ob odobritvi specializacije. Gre za prvi stik specializanta z novo strokovno sredino. Glavni mentor specializanta seznani z vsebino specializacije, obveznostmi, ki jih specializant prevzema, ter zahtevami, ki jih bo moral izpolniti. Skupaj pripravita program kroženja za ves čas trajanja specializacije ter uredita vse formalnosti glede zaposlitve v matični ustanovi za čas kroženja. Glavni mentor spremlja napredovanje specializanta in je običajno tudi glavni mentor specialistične naloge. Glavni mentor tudi izvede redne letne razgovore s specializantom.

Zagotavljanje kakovosti specializacije poteka skladno z zahtevami ZZS. Še posebej so pomembni naslednji elementi zagotavljanja kakovosti:

- sprotni pregled izdelkov tekom kroženja, katerih kakovost preverjajo neposredni mentorji,
- analiza rezultatov evalvacije kroženj specializantov,
- pregled e-Lista specializanta pred zaključkom specializacije s strani koordinatorja specializacije, ki preveri potek ter kakovost izvedbe kroženja,
- pregled specialistične naloge s strani imenovane tri-članske komisije, ki zagotovi ustrezno kakovost pripravljene naloge,
- redno sodelovanje med specializantom in glavnim mentorjem,
- vestno opravljanje letnih razgovorov glavnega mentorja s specializantom in analiza le-teh,
- 360 stopinjsko ocenjevanje.

Ob uvedbi novega programa specializacije iz javnega zdravja želimo uvesti tudi redna usposabljanja neposrednih mentorjev, v sodelovanju z ZZS.

Enkrat letno koordinator specializacije in njegov namestnik opravita analizo poteka specializacije. Analiza vsebuje:

- osnovno statistiko (specializanti, mentorji),
- analizo ocen oddelkov, podanih iz strani specializantov,
- povzetek sestanka z glavnimi mentorji, ki je namenjen izmenjavi stališč in analizo težav, ki se pojavljajo med kroženji specializantov, ter predlaganju ukrepov,
- načrtov upravljanja specializacije za naslednje leto.

Kakovost poteka specializacije na podlagi letnega poročila koordinatorja specializacije presodi tudi nadzornik kakovosti.

5. Načrt preverjanja znanja

Znanje oziroma napredek specializanta javnega zdravja se preverja med potekom specializacije **[1] z izdelki ter kolokviji (formativno ocenjevanje)** ter s sprotnim spremljanjem napredovanja specializanta s strani neposrednih in glavnega mentorja. Specializant v zadnje pol leta specializacije izdelava **[2] specialistično nalogo**. Ob zaključku kroženja s **[3] specialističnim izpitom (sumativno ocenjevanje)**.

1. Izdelki in kolokviji:

Pri vsakem vsebinskem sklopu specializacije so opredeljene tudi kompetence, ki jih specializant pridobi na določenem kroženju, kar izkazuje preko preverjanja znanja in pripravljenih izdelkov (glej Prilogo 2). Tako izdelki kot preverjanje znanja se beležijo v elektronski list specializanta. Seznam vseh izdelkov in predvidenih preverjanj znanja je v Prilogi 3 tega dokumenta.

Izdelke potrjuje neposredni mentor. S posameznim izdelkom lahko specializant pridobi več kompetenc. Pri vsakem sklopu je možno poleg predlaganih izdelkov pripraviti tudi dodatne izdelke. Preverjanja znanja se izvedejo kot kolokviji na koncu vsakega sklopa. Kolokvij je sestavljen iz dveh pisnih in treh ustnih vprašanj. Izvede ga neposredni mentor in mora celovito zajeti vsebine posameznega sklopa. O uspehu specializanta neposredni mentor pisno poroča glavnemu mentorju. Vsakoletno napredovanje specializanta potrjuje glavni mentor po letnem razgovoru.

V primeru neuspešno izvedenega kolokvija se le-ta ponovi. O neuspešnem kolokviju glavni mentor obvesti koordinatorja specializacije.

Veščine komuniciranja se preverjajo ob aktivnosti specializacije s strani neposrednih mentorjev. Preverja se strokovno pisno in ustno komuniciranje, komuniciranje s člani tima ter komuniciranje s partnerji pri izvajanju nalog. Pri izvajanju nalog se preverjajo tudi profesionalno vedenje ter odnos do kakovosti in varnosti dela.

2. Specialistična naloga:

Specializant z izdelavo specialistične naloge pokaže, da je večč celostnega kritičnega in/ali raziskovalnega razmišljanja o enem izmed javnozdravstvenih problemov. Izkaže tudi usposobljenost za izdelavo znanstvenega pisnega dela. Delo mora biti zasnovano na znanju, sposobnostih in veščinah, ki jih je specializant pridobil med specialističnim usposabljanjem. Natančna navodila za pripravo specialistične naloge so v Prilogi 4 te vloge. Mentor specialistične naloge specializanta je načeloma glavni mentor specializantu, izjemoma je lahko tudi drug strokovnjak, specialist javnega zdravja. Specializant nalogo pripravi v ustanovi mentorja specialistične naloge.

Specializant oblikuje predlog teme specialistične naloge skupaj z mentorjem in ga odda na predpisanem obrazcu koordinatorju specializacije najmanj osem mesecev pred predvidenim zaključkom specializacije. Koordinator specializacije določi komisijo za oceno primernosti teme. Komisija ima tri člane: koordinator specializacije, mentor in še en član, ki ga določi koordinator specializacije izmed imenovanih glavnih mentorjev specializacije. Komisija poda pisno oceno predloga najkasneje v mesecu dni. Specializant pripravi morebiti zahtevane popravke predloga teme. Izdelave naloge se lahko loti po pisni odobritvi predloga teme, ki jo prejme s strani koordinatorja specializacije.

Dokončano specialistično nalogo mora specializant oddati v elektronski obliki koordinatorju specializacije vsaj tri mesece pred predvidenim datumom specialističnega izpita. Koordinator specializacije preda dokončano nalogo skupaj s potrjenim predlogom teme komisiji za specialistični izpit, ki nalogo pregleda in predlaga dopolnitve/spremembe najkasneje v enem mesecu po oddaji specialistične naloge. Ko pridobi pozitivno mnenje komisije, specializant lahko nadaljuje postopek za specialistični izpit pri Zdravniški zbornici Slovenije (prosi za določitev datuma izpita). Zagovor specialistične naloge se opravi na specialističnem izpitu. Končno verzijo specialistične naloge specializant posreduje koordinatorju specializacije v elektronski obliki (format pdf).

3. Specialistični izpit:

K specialističnemu izpitu lahko specializant pristopi po tem, ko opravi vse obveznosti specializacije, kar izkaže s podpisom v e- Listu specializanta. Izpit poteka pred tričlansko komisijo, predsednikom in enim članom s področja javnega zdravja ter drugim članom iz sorodnega področja (družinska medicina, infektivne bolezni, medicina dela, prometa in športa). Izpit je sestavljen iz predstavitve specialistične naloge in vprašanj vezanih na področje naloge ter iz vsaj treh dodatnih ustnih teoretičnih vprašanj, ki se lahko nadgradijo s pod-vprašanji. Teoretična vprašanja predstavljajo permutacije zapisanih učnih ciljev (generičen opis zahtevanega znanja, apliciran na specifične entitete). Specialističnega izpita iz javnega zdravja na evropski ravni zaenkrat še ni, potekajo pa aktivnosti za njegovo pripravo.

6. Načrt preverjanja mehkih veščin

Mehke veščine skupaj z znanji in veščinami stroke javnega zdravja predstavljajo temeljne kompetence, ki jih mora osvojiti specializant, zato je njihovo poučevanje vključeno v usposabljanje specializantov.

Mehke veščine si specializant pridobiva skozi program specializacije, predvsem tekom interakcij s sodelavci, mentorji in partnerji, s katerimi sodeluje med svojim delom.

V prvem letu specializacije je obvezen obisk delavnice profesionalizma. Vsako naslednje leto specializacije je obvezen obisk ene delavnice na temo mehkih veščin; vsebino izbere specializant sam (komunikacija, timsko delo, vodenje, zagovorništvo zdravja, preprečevanje izgorelosti, aktivno poslušanje, preprečevanje konfliktov, javno nastopanje, vodenje sebe ali podobne vsebine).

Preverjanje napredka v domeni mehkih veščin poteka z analizo odgovorov, pridobljenih s "360° ocenjevanjem" (angl. *assessment*), ki je obvezni del rednega letnega razgovora.

7. Obveznosti letnega razgovora

Letni razgovor je redna letna obveza specializanta in glavnega mentorja. Glavni mentor izvede letni razgovor skladno z Vodnikom za letni razgovor med specializantom in glavnim mentorjem (https://www.zdravniskazbornica.si/docs/default-source/speciالية/vodnik-za-letni-razgovor.pdf?sfvrsn=94113136_0). Vsebovati mora tudi sledeče elemente:

- pregled opravljenega dela/kroženja/tečajev v minulem letu,
- kritično analizo "Razgovorov z neposrednimi mentorji" opravljenih v preteklem letu ter ukrepov za odpravo morebitnih pomanjkljivosti,
- pregled načrtov za delo/kroženja/ukrepe v prihodnjem letu,
- kritično analizo morebitnih nevarnih dogodkov,
- kritično analizo povratnih informacij iz domene mehkih veščin (360' evalvacije).

Poročilo o letnem razgovoru glavni mentor pošlje koordinatorju specializacije najkasneje do 31. januarja naslednje leto.

8. Akreditacijski kriteriji

Program specializacije iz javnega zdravja se izvaja na šestih vnaprej določenih pooblaščenih ustanovah, ki izvajajo dejavnost javnega zdravja ali s tem povezano drugo dejavnost.

V Prilogah 5.1 – 5.6 dodajamo pisma o nameri sodelovanja v izvajanju specializacije vseh ustanov, ki so predvidene kot pooblaščene izvajalke novega programa specializacije iz javnega zdravja: Nacionalni inštitut za javno zdravje; Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano; Katedra za javno zdravje Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani; Onkološki inštitut Ljubljana; Klinika za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana; ter Oddelka za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Maribor.

Akreditacijski kriteriji za izvajanje specializacije javno zdravje:

1. Pooblaščena ustanova omogoča specializantom pridobitev specifičnih znanj, veščin in kompetenc, kot jih določa Kurikulum z učnimi cilji (silabus) programa specializacije iz javnega zdravja.
2. Delovati mora kot terciarna zdravstvena ustanova. Izjemoma lahko za akreditacijo zaprosi tudi druga zdravstvena ustanova, ki pa mora vlogi predložiti lastno oceno, za katera področja in kakšno trajanje specializacije iz javnega zdravja bi bila pooblaščena izvajalka. Vloga mora vsebovati dokazila, s katerimi ustanova izkazuje strokovno kompetentnost za izvajanje predlaganih vsebin (na primer primere opravljenih strokovnih nalog na izbranem področju, objave v znanstveni in strokovni literaturi, sodelovanje v mednarodnih ali slovenskih projektih, sodelovanje pri strateških procesih v zdravstvu, sodelovanje v meddisciplinarnih in medinstitucijskih nalogah, sodelovanje z mednarodnimi organizacijami, vodenje nalog na področjih programa specializacije in podobno). Vlogo obravnava Strokovni svet za javno zdravje pri Slovenskem zdravniškem društvu, ki določi, za katere vsebine iz programa kroženja in kakšno trajanje kroženja je ustanova lahko pooblaščena.
3. Ustanova zagotavlja, da profil in število pedagoškega in pomožnega osebja ustrežata izvajanju navedenih programov in njihovemu nenehnemu razvoju.
4. Imeti mora ustrezno število strokovno usposobljenih mentorjev ter drugega pedagoškega in pomožnega osebja za izvajanje vsebin usposabljanja, v skladu s programom specializacije.

5. Imeti mora zadostno število raznolikih strokovnih primerov in vsebinsko raznolikih delovnih aktivnosti s področja strokovne dejavnosti, skladno s programom specializacije, da specializant pri kroženju pridobi širok nabor različnih znanj, veščin in kompetenc ter sodeluje pri različnih nalogah s strokovnega področja.

6. Ustanova specializantu zagotavlja primerno delovno obremenitev in ustrezen obseg dela, v okviru katerih nudi priložnosti in spodbuja vključevanje v vsakodnevne delovne naloge. Zagotovi tudi ustrezno podporo za pripravo izdelkov ter strokovno izvedbo preizkusov znanj, skladno z učnim načrtom.

7. Imeti mora ustrezno opremo, komunikacijska orodja in prostor za poglobljeno delo po sodobnih načelih in metodah na področju strokovne dejavnosti ter omogočati sodelovanje z različnimi deležniki, skladno s programom specializacije iz javnega zdravja.

8. Ustanova specializantu omogoča in ga spodbuja k aktivnim udeležbam na izobraževanjih, strokovnih in znanstvenih srečanjih, v Sloveniji in tujini, ter ga vključuje v timsko delo, projekte in mednarodne aktivnosti.

9. Ustanova omogoča dostop do podatkovnih zbirk in virov informacij, tako fizično kot preko spleta, vključno z medicinsko knjižnico oz. e-knjižnico, primerno opremljeno za usposabljanje zdravnika.

10. Ustanova ima vzpostavljen formalni postopek uvajanja/usmerjanja za specializante in druge novo zaposlene. V štirih tednih po začetku zaposlitve je specializantu zagotovljeno osnovno spoznavanje ustanove in delovnega okolja, v katerem je zaposlen.

9. Kriteriji vzdrževanja kompetentnosti in kriterij za priznanje naziva na podlagi dela

Skladno z veljavno zakonodajo se licenco podaljšuje vsakih 7 let. Za podaljšanje licence iz javnega zdravja je potrebno zadostiti sledečima kriterijema:

- zbrati določeno število kreditnih točk, v skladu z veljavno zakonodajo (v letu priprave programa specializacije 2021 je to 75 kreditnih točk),
- v licenčnem obdobju delo v stroki javnega zdravja vsa 20% rednega delovnega časa.

Rok za pridobitev licence »iz dela« je potekel in te možnosti ni več.

Priloga 2: KURIKULUM Z UČNIMI CILJI (silabus)

Prenova specializacije *javno zdravje* 2022

Datum: 1. december 2022

Program specializacije javnega zdravja je razdeljen na sedem sklopov in sicer **(1) presečni sklop** ter šest vsebinskih sklopov:

- **(2) Javno zdravje v izrednih razmerah**
- **(3) Nalezljive bolezni**
- **(4) Nenalezljive bolezni**
- **(5) Okolje in zdravje**
- **(6) Promocija zdravja**
- **(7) Zdravstveni sistem**

Presečni sklop združuje vsebine in kompetence, ki se uporabljajo na različnih vsebinskih področjih, zato lahko znanja in kompetence, opredeljene v presečnem sklopu, specializant pridobiva na različnih deloviščih in so predvsem vezana na konkretno delovno nalogo. Vsebinski sklopi pa vsebujejo znanja in kompetence, ki so specifični za posamezno vsebinsko področje. Te lahko specializant pridobi le na specifičnih delovnih mestih, ki so opredeljena na začetku vsakega od vsebinskih sklopov. Vsebine posameznih vsebinskih sklopov se med seboj dopolnjujejo in povezujejo, zato zaporedje kroženja glede sklopov ni vnaprej predpisano, razen za poglobljena znanja in pripravo specialistične naloge.

Zadnje kroženje (6 mesecev) je namenjeno času za izdelavo specialistične naloge.

Vsebina je v večini sklopov razdeljen na krajši skupinski del in daljši individualni del, kjer skupinski del povečini predstavlja uvod v vsebinski sklop in ga je obvezno opraviti pred individualnim kroženjem za posamezni vsebinski sklop.

Pridobivanje kompetenc, izdelki, preverjanje znanja

Pri vsakem sklopu so opredeljene kompetence, ki jih specializant pridobi na določenem kroženju, kar izkazuje s preverjanjem znanja in pripravljenimi izdelki. Tako izdelki kot preverjanje znanja se beležijo v elektronski list specializanta. Potrjuje jih neposredni mentor.

S posameznim izdelkom lahko specializant pridobi več kompetenc. Pri vsakem sklopu je možno poleg predlaganih izdelkov pripraviti tudi dodatne izdelke.

Preverjanja znanja se izvedejo kot kolokviji na koncu vsakega sklopa. Izvede ga neposredni mentor in mora celovito zajeti vsebine posameznega sklopa.

Osnovna literatura

Osnovna literatura za vsebinske sklope je navedena v nadaljevanju. Obširnejši seznam aktualne literature za pridobivanje znanja posameznega sklopa pa prejme specializant s strani neposrednega mentorja ob pričetku kroženja na vsebinskem področju.

Trajanje specializacije

Specializacija iz javnega zdravja traja skupno 4 leta.

Trajanje specializacije po posameznih vsebinskih sklopih in izvajalcih je prikazano v Preglednici 1.

Preglednica 1: Trajanje specializacije po vsebinskih sklopih in izvajalcih

VSEBINSKI SKLOP	TRAJANJE	IZVAJALCI
Presečni sklop - podiplomski tečaj	12 mesecev	Katedra za javno zdravje UL MF
Presečni sklop – individualno kroženje	12 mesecev	NIJZ*, NLZOH*, Onkološki inštitut Ljubljana, Katedra za javno zdravje UL MF
Javno zdravje v izrednih razmerah	1 mesec	NIJZ
Nalezljive bolezni*	Vsaj 3 mesece	NIJZ*, Klinika za infektivne bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana, Oddelek za infektivne bolezni in vročinska stanja UKC Maribor
Nenalezljive bolezni in stanja*	Vsaj 4 mesece (od tega vsaj 1 mesec na NIJZ in OIL)	NIJZ*, Onkološki inštitut Ljubljana, Katedra za javno zdravje UL MF
Promocija zdravja*	Vsaj 2 meseca	NIJZ*
Okolje in zdravje*	Vsaj 4 mesece (od tega vsaj 1 mesec na NIJZ in NLZOH)	NIJZ*, NLZOH**, Katedra za javno zdravje UL MF
Zdravstveni sistem	Vsaj 4 mesece	NIJZ
Priprava specialistične naloge (zadnje kroženje)	6 mesecev	Katerikoli pooblašeni
SKUPAJ	48 mesecev	

NIJZ – Nacionalni inštitut za javno zdravje; NLZOH – Nacionalni inštitut za zdravje, okolje in hrano; UKC – Univerzitetni klinični center; UL MF – Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta

* Specializant obvezno opravi del kroženja na vsaj eni izmed območnih enot NIJZ. Skupno trajanje kroženja na območnih enotah NIJZ je vsaj 3 mesece, v tem času se seznanja z vsemi od označenih vsebinskih sklopov.

** Specializant obvezno opravi vsaj 1 mesec kroženja na centralni enoti NLZOH.

1. Presečni sklop

Presečni sklop združuje znanja in pristope, ki so pojavljajo in uporabljajo na različnih strokovnih področjih dela specialista javnega zdravja. To pomeni, da jih specializant lahko osvoji na različnih delih svojega kroženja, zato, razen podiplomskega tečaja, niso vezana na posamezni oddelke/inštitucijo, prav tako nimajo opredeljenega minimalnega trajanja, saj jih lahko specializant osvaja tekom vsebinskih kroženj oz. za čas trajanja pridobivanja presečne kompetence ustrezno podaljša vsebinsko kroženje.

Predpisana so osnovna znanja in kompetence, ki jih mora osvojiti vsak specializant.

Osnovna znanja

A. Skupinsko kroženje – podiplomski tečaj

Trajanje: 12 mesecev

Podiplomski tečaj izvaja Katedra za javno zdravje. Tečaj traja dva semestra in se izvaja praviloma 1x letno. Udeležba na podiplomskem tečaju je zaželena čim bolj na začetku specializacije, saj gre za pridobivanje teoretičnih osnovnih znanj, ki služijo kot izhodišče za vsa ostala kroženja.

Termini izvedbe podiplomskega tečaja javnega zdravja in pogoji za udeležbo so objavljeni na spletnih straneh Katedre za javno zdravje Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani.

Vsebine, izdelki, preizkusi znanja

Podrobnejše vsebine podiplomskega tečaja se nahajajo v prilogi 1 (povzeto po Zaletel-Kragelj L. et al. Predlog kompetenčnega modela programa specializacije iz javnega zdravja s predvidenimi kompetencami za zdravnike in zobozdravnike v Sloveniji. Javno zdravje 2018;2(2):23-40).

Tekom podiplomskega tečaj se izvajajo procesna preverjanja znanja, za uspešen zaključek podiplomskega tečaja javnega zdravja pa je potrebno pripraviti naslednje izdelke in opraviti naslednje preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Sistematični pregled razpoložljive znanstvene literature na temo obvladovanja izbranega javnozdravstvenega problema z interpretacijo
2. Diplomaska naloga

Preizkus znanja:

3. Pisni izpit (100 vprašanj tipa MCQ- Multiple Choice Question)

B. Individualno kroženje

Trajanje: 12 mesecev

Individualno kroženje za pridobivanje kompetenc presečnih vsebin lahko izvaja katerakoli od pooblaščenih inštitucij za izvajanje specializacije iz javnega zdravja iz preglednice 1.

Vsebine

- Zgodovinski razvoj in sodobni koncepti javnega zdravja

- Osnovne funkcije javnega zdravja
- Etika v javnem zdravju
- Profesionalizem
- Načrtovanje in vodenje projektov
- Viri podatkov v javnem zdravju
- Raziskovanje in spremljanje javnega zdravja
- Pristopi v javnem zdravju
- Komuniciranje
- Različni metodološki pristopi v praksi
- Globalno zdravje
- Na izsledkih temelječe javno zdravje (Evidence-based public health)

Kompetence

Vsak specializant tekom specializacije pridobi naslednje osnovne kompetence:

- ❖ Pozna zgodovinski razvoj javnega zdravja in sodobne javnozdravstvene koncepte in izzive
- ❖ Seznanjen je s koncepti etike v javnem zdravju in profesionalizma
- ❖ Pozna osnove načrtovanja, vodenja in izvajanja ter vrednotenja projektov, vključno z načrtovanje različnih kapacitet za izvajanje
- ❖ Pozna osnove raziskovanja v javnem zdravju
- ❖ Spozna različne metode raziskovanja in proučevanja zdravja na populacijski ravni in zna osnovne metode uporabljati v praksi
- ❖ Pozna podatkovne zbirke s področja zdravja in zdravstvenega varstva v Sloveniji in mednarodno
- ❖ Zna uporabljati osnovna orodja za statistično analizo podatkov
- ❖ Pozna strateško planiranje in sodeluje v procesih planiranja ter operacionalizacije na nivoju akcijskih načrtov o ključnih temah javnega zdravja
- ❖ Pozna zdravstveno zakonodajo ter delovanja zdravstvenega resorja in povezanih državnih organov
- ❖ Pozna delovanja drugih delov državne uprave, ki ima pomemben pri vpliv na zdravje, ter ključno zakonodajo resorjev izven zdravstva, razvije multidisciplinarno kompetenco ter razume in uporablja pristop zdravja v vseh politikah
- ❖ Pozna ključne deležnike izven zdravstva, ki sooblikujejo zdravje (raziskovalne inštitucije, javne zavode s področja sociale, invalidnosti, okolja, kmetijstva, prehrane, prometa, industrije, idr.; zasebni sektor, NVO)
- ❖ Pozna delovanje EU, temeljne strateške dokumente in Evropski semester
- ❖ Pozna delovanje Organizacije združenih narodov in njenih agencij, še posebej Svetovne zdravstvene organizacije, ter je seznanjen z delovanjem Pisarne SZO za Slovenijo
- ❖ Pozna delovanja ključnih akterjev na regionalnem in lokalnem nivoju (občina, društva, mediji, ...) in specifične pristope zdravja v vseh politikah na implementacijskem nivoju
- ❖ Pozna in ustrezno interpretira organizacijo slovenskega zdravstvenega sistema od primarne do terciarne ravni ter umeščenost preventivnih in promocijskih dejavnosti v zdravstveni sistem in v družbeno strukturo
- ❖ Razume umeščenost slovenskega javnega zdravja in determinant v strukturo globalnega zdravja ter znanje uporablja pri aktivnostih na nalogah
- ❖ Usmerja ciljano razpravo z različnimi deležniki
- ❖ Vodi projektno zastavljeno nalogo od zasnove do zaključka

- ❖ Prispeva k izvedbi naloge, ki zajema sodelovanje različnih organizacij ali organizacijskih enot, izkaže sposobnost razumevanja in upoštevanja različnih potreb ter zmožnosti sodelujočih pri nalogi
- ❖ Pozna osnove izhodišč o sistemih komuniciranja za različne javnosti v Sloveniji in širše
- ❖ Obvladuje negotovosti in nesoglasja pri delu na asertiven način
- ❖ Prepozna vrzeli v lastnem znanju in veščinah ter sprejme oz. zaprosi za pomoč izkušenih strokovnjakov
- ❖ Gradi konsenz na področjih, kjer so pomanjkljivi dokazi ali si ti nasprotujejo, in upošteva različne družbena, kulturna in verska stališča, ki vplivajo na zdravje
- ❖ Izbira primerne metode vrednotenja za različne aktivnosti, programe, projekte in politike ter jih ustrezno uporablja v praksi.

Izdelki in preizkusi znanja

Specializant tekom specializacije pripravi naslednje izdelke in opravi naslednje preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Sodelovanje pri pripravi različnih komunikacijskih orodij in sodelovanje pri njihovi uporabi v praksi
2. Uporaba vsaj ene kvantitativne metode raziskovanja v praksi
3. Uporaba vsaj ene kvalitativne metode raziskovanja v praksi
4. Sodelovanje pri izvajanju, analizi in interpretaciji vsaj enega projekta, vključno z načrtovanjem in koordinacijo aktivnosti
5. Izvedba vsaj enega vrednotenja katerekoli aktivnosti z vsebinskim poročilom
6. Sodelovanje pri pripravi zasnove, izvedbe, analize in interpretacije vsaj ene raziskave s področja JZ
7. Priprava vsaj enega povzetka mednarodnega poročila ali informacije za odločevalce (policy brief)

Preizkus znanja:

1. Preverjanje poznavanja akterjev na lokalni/regionalni/nacionalni ravni
2. Preverjanje poznavanja drugih akterjev, pomembnih za JZ v Sloveniji, na nivoju EU in globalno
3. Preverjanje poznavanja zgodovinskih mejnikov v JZ in sodobnih izzivov

Seznam osnovne literature

Na podiplomskem tečaju udeleženci dobijo obsežen seznam literature za obravnavana področja, ki je dostopna preko spletne učilnice. Osnovna literatura za presečne vsebine pa je naslednja:

1. Zaletel-Kragelj L in sod. Uvod v Javno zdravje. Ljubljana: Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Katedra za javno zdravje, 2007 (v pripravi nova izdaja).
2. Eržen I in sod. Zdravje in okolje. Maribor: Medicinska fakulteta, Univerza v Mariboru, 2010.
https://www.fzv.um.si/sites/default/files/2018/Zdravje_in_okolje.pdf
3. Tulchinsky TH, Varavikova EA. The new public health. 2nd ed. Burlington, MA: Elsevier Academic Press, 2009.
https://drive.uqu.edu.sa/_/maatia/files/The%20New%20Public%20Health.pdf?_cf_chl_jschl_tk=dea756cb8bfd1ce7ab76db9fbd40cf0c5e42e38-1600680200-0-AeB8PBiGFht4GF_BXWSxRqsxOT7NZLmbeF2TgTLCSTpahtJYcFNt_D9V2mtoha3PmkMowJ43-UmR4IOSCakHauT03ra5najxWsdX2r8hJooCoXRQOSyIPSW_Fpv298jNUTOyXqZ7Zg1fcEehi2DjTUhdG8TfXO84ZWNrSPKcgRPwY2di_RgwL3R-0Gx8fJsvobzt9pXs34NNGHXjGajXfWNSmxcW3X2ANUvaex-

[fl8QB8QNLPCDjG0f3Xi5hwDZWhqjWN6WvSbJ-92H97DprlfvPxtUNQwEhNGqT-Z0L6_xpTbZ60sr95UoJ2KiusZVHjNKh7Numpqdskfmxk3-z7iNuy5JcnTiCaO1e8Fu5U_wxgTo_otpF41ujlKz7_EAwL0Ei22Mt3Lggwnx1e-IV2d4](https://publications.iarc.fr/Non-Series-Publications/Other-Non-Series-Publications/Cancer-Epidemiology-Principles-And-Methods-1999)

4. dos Santos Silva. Cancer Epidemiology: Principles and Methods. Lyon: International Agency for Research on Cancer, 1999.

<https://publications.iarc.fr/Non-Series-Publications/Other-Non-Series-Publications/Cancer-Epidemiology-Principles-And-Methods-1999>

2. Javno zdravje v izrednih razmerah

Osnovna znanja

Trajanje: 1 mesec

A. Skupinsko kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Skupinsko kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje s sodelujočimi pomembnimi inštitucijami.

Udeležba na kroženju je obvezna enkrat tekom specializacije. Modul »Javno zdravje v izrednih razmerah« vključuje vsebine predvsem s področja nalezljivih bolezni in okolja.

Skupinsko kroženje se izvaja 1x letno in traja celokupno 1 mesec. Obvezna je prisotnost na predavanjih (2x tedensko) in simulacijski vaji (2 dni) ter priprava izdelka.

Udeležba na izobraževanju je možna tudi za specializante drugih specializacij.

Vsebine

- Inštitucije za nujne dogodke v Sloveniji in njihove vloge
- Komunikacija v izrednih razmerah
- Psihološki vidiki ob kriznih razmerah
- Okoljska tveganja
- Mednarodni zdravstveni pravilnik in sistemi obveščanja
- Nalezljive bolezni kot najpogostejše tveganje za JZ v svetu
- Migrantska situacija kot primer tveganja za JZ
- Množične prireditve in tveganja za nalezljive bolezni
- Pomen načrtovanja, elementi načrtov »Contingency in Continuity«, Pomen »Emergency Operation Centra« za državo
- Simulacijske vaje kot pomemben člen izobraževanja.

Kompetence

Specializant na kroženju s področja »Javno zdravje v izrednih razmerah« pridobi naslednje kompetence:

- ❖ Spozna ukrepanje in vlogo javnega zdravja v izrednih razmerah
- ❖ Pozna inštitucije na državni in mednarodni ravni, ki so vključene v ukrepanje v povezavi z izrednimi razmerami
- ❖ Zna ovrednotiti prioritete pri ukrepih varovanja javnega zdravja v izrednih razmerah
- ❖ Seznanjen je s kriznimi načrti v državi.

Izdelki:

Vsak specializant tekom trajanja skupinskega kroženja pripravi tudi en individualno dogovorjeni izdelek s področja javnega zdravja v izrednih razmerah.

Preizkus znanja:

1. Preverjanje poznavanja osnovnih vsebin s področja javnega zdravja v izrednih razmerah

Seznam osnovne literature

1. International Health Regulations. Geneva. WHO; 2005.
https://www.who.int/topics/international_health_regulations/en/
2. Communicable disease control in emergencies. A field manual. World Health Organization, 2005.
https://www.who.int/diseasecontrol_emergencies/publications/9241546166/en/
3. Strategy for Generic Preparedness Planning. Technical guidance on generic preparedness planning for public health emergencies. European Commission; 2009.
http://ec.europa.eu/health/ph_threats/com/preparedness/docs/guidance_preparedness_en.pdf
4. Outbreak communication guidelines. WHO; 2005.
https://www.who.int/csr/resources/publications/WHO_CDS_2005_28/en/
5. Handbook on simulation exercises in EU public health settings. Stockholm. ECDC; 2014.
<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/media/en/publications/Publications/Simulation-exercise-manual.pdf>
6. Smernice za delovanje služb nujne medicinske pomoči ob kemijskih, bioloških, radioloških in jedrskih nesrečah. Lucija Šarc, Ministrstvo za zdravje; 2019.
http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/NMP/Smernice_za_delovanje_sluzb_NMP_ob_KBRJ_nesrecah.pdf

3. Nalezljive bolezni

Osnovna znanja

Trajanje: 3 mesece

A. Skupinsko kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Skupinsko kroženje izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje – centralna enota v sodelovanju z območnimi enotami.

Skupinsko kroženje, ki poteka v obliki delavnice s predavanji in delom v skupini, traja 2 dni in je organizirano vsaj dvakrat na leto. Udeležba na skupinskem kroženju je obvezna pred izvedbo individualnega kroženja.

Vsebine

Na skupinskem kroženju se specializanti seznanijo z determinantami nalezljivih bolezni v sodobnem času, ključnimi javnozdravstvenimi problemi na področju nalezljivih bolezni, osnovami metodologije spremljanja nalezljivih bolezni, sodobnimi analitičnimi orodji, sistemi zgodnjega zaznavanja in odzivanja na nalezljive bolezni na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni, izmenjavo informacij o čezmejnih tveganjih ter s pomenom nalezljivih bolezni v okviru globalnega zdravja.

B. Individualno kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Individualno kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje z območnimi enotami, kjer je obvezno del kroženja izvesti na centralni enoti, del pa na območni enoti. Zaželeno je, da del kroženja specializant opravi bodisi na Kliniki za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Ljubljana ali na Oddelku za infekcijske bolezni in vročinska stanja UKC Maribor.

Trajanje kroženja za področje nalezljivih bolezni je odvisno od pridobivanja predvidenih kompetenc. Za pridobitev osnovnih znanj obsega najmanj 3 mesece.

Vsebine

- Spremljanje in odzivanje na nalezljive bolezni
- Osnovne značilnosti nalezljivih bolezni
- Navodila, smernice in priporočila na področju nalezljivih bolezni
- Spremljanje nalezljivih bolezni in okužb
- Obravnava primera nalezljive bolezni, okužbe ali nosilstva
- Zaznava in obvladovanje skupka, izbruha in epidemije
- Cepljenje
- Obvladovanje protimikrobne rezistence in upravljanje smiselne rabe antibiotikov – vloga javnega zdravja
- Pripravljenost in odzivanje
- Presejanje na nalezljive bolezni in okužbe
- Mediji in nalezljive bolezni
- Potovalna medicina
- Ambulanta za cepljenje na zdravstveno indikacijo
- Aktualna spoznanja na področju nalezljivih bolezni in javnega zdravja.

Kompetence

Vsak specializant v sklopu kroženja na področju nalezljivih bolezni pridobi naslednje osnovne kompetence:

- ❖ Pozna področja nalezljivih bolezni v javnozdravstvenem kontekstu na osnovni ravni
- ❖ Na področju poenotnega odziva na tveganja zna uporabiti pristope in prakse k pripravi navodil, priporočil in smernic za splošno in strokovno javnost
- ❖ Pozna prijavljanje in spremljanje nalezljivih bolezni v Sloveniji in Evropi na osnovni ravni
- ❖ Pozna in zna uporabiti osnovna orodja za obravnavo primerov nalezljivih bolezni
- ❖ Pozna in zna uporabiti osnovna orodja za obvladovanje skupka, izbruha in epidemije
- ❖ Pozna osnove s področja cepljenja
- ❖ Pozna osnove s področja protimikrobne rezistence in rabe antibiotikov
- ❖ Pozna sistem pripravljenosti in odzivanja na grožnje v Sloveniji in svetu
- ❖ Pozna presejalne programe za nalezljive bolezni v splošni populaciji v Sloveniji
- ❖ Pozna postopek svetovanja pred potovanjem, vključno s cepljenjem in zaščito pred malarijo
- ❖ Pozna postopek svetovanja za cepljenje oseb na medicinsko indikacijo.

Izdelki in preizkusi znanja

Specializant v sklopu osnovnega kroženja pripravi naslednje izdelke oz. preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Opis izbrane nalezljive bolezni za splošno in/ali strokovno javnost
2. Poročilo o spremljanju izbrane nalezljive bolezni v Sloveniji ali Evropi
3. Poročilo o obravnavi primera, skupine ali epidemije
4. Sodelovanje v sprotne delu v povezavi z izbruhom nalezljivih bolezni - potrditev s strani neposrednega mentorja
5. Sodelovanje pri pripravi poročila o precepljenosti
6. Sodelovanje pri pripravi in/ali posodabljanju priporočil in navodil za cepljenje za splošno in strokovno javnost
7. Sodelovanje pri pripravi gradiva ali izvedbi zagovorništva cepljenja
8. Sodelovanje pri pripravi poročila o antimikrobni rezistenci ali porabi antibiotikov
9. Udeležba na vaji pripravljenosti in odzivanja
10. Priprava osnutka simulacijske vaje
11. Sodelovanje pri izvedbi svetovanja in cepljenja potnikov v ambulanti
12. Sodelovanje pri izvedbi svetovanja in cepljenja oseb na medicinsko indikacijo

Preizkus znanja:

1. Preverjanje poznavanja osnovnih vsebin s področja nalezljivih bolezni

4. Nenalezljive bolezni in stanja

Osnovna znanja

Trajanje: 4 mesece

A. Skupinsko kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Skupinsko kroženje za področje nenalezljivih bolezni in stanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje, za področje javnozdravstvene onkologije pa Onkološki inštitut Ljubljana.

Udeležba na skupinskem kroženju za področje nenalezljivih bolezni in stanj je obvezna za vse specializante pred začetkom individualnega kroženja na tem področju intraja 5 dni, izvedba je predvidena 2x letno. Udeležba na skupinskem kroženju za področje javnozdravstvene onkologije je obvezna pred izvedbo individualnega kroženja na tem področju, intraja 2 dni, izvedba je predvidena 2x letno.

Udeležba na izobraževanju je možna tudi za specializante drugih specializacij.

Vsebine

Na skupinskem kroženju za področje nenalezljivih bolezni in stanj se specializanti seznanijo z epidemiologijo nenalezljivih bolezni in stanj, javnozdravstvenimi vidiki kroničnih nenalezljivih bolezni in poškodb ter nevarnostnimi in zaščitnimi dejavniki zanje, pristopi v preventivi nenalezljivih bolezni in stanj, s pristopi na lokalni, nacionalni in globalni skrbi za zdravje z zakonodajo in strateškimi dokumenti in s pristopi za obvladovanje nenalezljivih bolezni in stanj v različnih populacijskih skupinah.

Na skupinskem kroženju za področje javnozdravstvene onkologije se specializanti seznanijo z onkološko epidemiologijo, nevarnostnimi tveganja za raka, osnovnimi kazalniki in bremenom raka, viri podatkov na področju raka, osnovnimi strateškimi dokumenti ter z nacionalnimi presejalnimi programi za raka.

B. Individualno kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Individualno kroženje izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje z območnimi enotami, Onkološki inštitut Ljubljana – sektor Epidemiologija in register raka in Katedra za javno zdravje.

Trajanje kroženja za področje nenalezljivih bolezní in stanj je odvisno od pridobivanja predvidenih kompetenc. Za osnovna znanja obsega najmanj 4 mesece. Za pridobivanje osnovnih znanja je nujno kroženje na NIJZ in na Onkološkem inštitutu, v vsaki izmed inštitucij vsaj 1 mesec, prav tako je obvezno del kroženja izvesti na centralni enoti NIJZ, del pa na območnih enotah NIJZ.

Vsebine

- Epidemiologija nenalezljivih bolezní in stanj
- Kronične nenalezljive bolezní in poškodbe
- Nevarnostni in zaščitni dejavniki
- Skrb za zdravje na lokalni, nacionalni in globalni ravni
- Pristopi v preventivi nenalezljivih bolezní in stanj
- Zdravje skupin prebivalstva (otroci in mladostniki, aktivna populacija, reproduktivna doba in starševstvo, starostniki, ranljive skupine - Romi, migranti, zaporniki, invalidi...)
- Aktualna spoznanja na področju nenalezljivih bolezní in stanj.

Kompetence

Vsak specializant v sklopu kroženja na področju nenalezljivih bolezní in stanj pridobi naslednje osnovne kompetence:

Epidemiologija nenalezljivih bolezní in stanj

- ❖ Kritično oceni ustreznost podatkov ter podatkovnih baz za uporabo v javnozdravstvenem raziskovanju.
- ❖ Pozna zakonske opredelitve glede stalnih in občasnih virov podatkov v zdravstvu
- ❖ Pozna osnovne kazalnike za spremljanje bremena bolezní, epidemiološke koncepte in pojme (incidenca, prevalenca, preživetje, prostorsko razporejanje, časovni trendi, standardizacija, neenakosti v zdravju, neenakosti do zdravja, idr.)
- ❖ Definira relevantna raziskovalna vprašanja glede na zdravstvene potrebe prebivalstva.
- ❖ Pozna in uporablja različne vrste analiz (geografsko, na individualnih podatkih, na agregiranih podatkih,...) ter ustrezno grafično in opisno predstavi podatke.
- ❖ Izbere ustrezen raziskovalni pristop in uporabi ustrezna statistična orodja za raziskovanje javnega zdravja oz. porazdelitve bremena bolezní med prebivalstvom.
- ❖ Epidemiološke koncepte ter pojme uporablja v vsakodnevnem javnozdravstvenem delu.
- ❖ Razume in upošteva načela etičnega raziskovanja v javnem zdravju.

Dejavniki tveganja in zaščitni dejavniki

- ❖ Pozna breme različnih dejavnikov tveganja in zaščitnih dejavnikov; (alkohol, tobak, prepovedane droge, nekemične odvisnosti, sedeč življenjski slog, nezdrava prehrana, stres in duševne težave, tvegano spolno vedenje, ustno zdravje, družbeno-ekonomski dejavniki idr.)
- ❖ Pozna ključne deležnike, zakonodajo in osnovne strateške dokumente za različne dejavnike tveganja na slovenski in mednarodni ravni
- ❖ Razume povezavo z zdravjem prebivalstva in interakcijo med posameznimi dejavniki - osnovno
- ❖ Pozna učinkovite pristope za obvladovanje nenalezljivih bolezní in stanj
- ❖ Osnovno pozna dejavnike tveganja raka in principe razvrščanja vzročnih povezanosti

- ❖ Pozna in zna uporabljati različne vire podatkov v Sloveniji in EU; razume omejitve.

Skrb za zdravje na globalni, regionalni in lokalni ravni

- ❖ Pozna ključne deležnike in strateške dokumente v Sloveniji in na mednarodni ravni
- ❖ Načrtuje in vodi delo na področju s partnerji iz več organizacij do uspešnega zaključka.
- ❖ Sodeluje pri oblikovanju strategij in programov s partnerji iz različnih sektorjev.
- ❖ Razume in uporablja skupnostni pristop pri delu z lokalnimi partnerji.

Pristopi v preventivi nenalezljivih bolezni in stanj

- ❖ Pozna principe preventivnih programov, pozna osnove obstoječih preventivnih programov v Sloveniji, pozna aktivnosti za vodenje in koordinacijo nacionalnih preventivnih programov na osnovni ravni
- ❖ Sodeluje pri koordinaciji in razvoju programa za preventivo
- ❖ Sodeluje pri spremljanju in evalvaciji programa za preventivo
- ❖ Sestavi akcijski načrt, ki vključuje potrebne korake za doseg spremembe na področju, ki zadeva javno zdravje
- ❖ Vrednoti in spremlja učinek preventivnih in kurativnih dejavnosti na podlagi rutinske zdravstvene statistike.
- ❖ Ustno in pisno oblikuje predloge ukrepov, temelječih na dokazih, ki jih podkrepi z ustreznimi strokovnimi argumenti.

Nenalezljive bolezni in poškodbe

- ❖ Pozna in zna uporabljati različne vire podatkov v Sloveniji in EU ter razume omejitve
- ❖ Pozna učinkovite pristope za obvladovanje nenalezljivih bolezni in stanj
- ❖ Pozna ključne deležnike, strateške dokumente in programe za obvladovanje kroničnih bolezni/travmatizma (Strategije, Državni programi, Preventivni programi) v Sloveniji in svetu
- ❖ Zna poiskati osnovne podatke o raku v Sloveniji in svetu, primerja in kritično oceni podatke iz različnih virov
- ❖ Zna pripraviti, opisati in interpretirati breme raka z osnovnimi pojmi (incidenca, prevalenca, preživetje, obeti, čas izpostavljenosti, trendi, prostorsko razporejanje, statistično testiranje, standardizacija)
- ❖ Pozna Državni program obvladovanja raka in pozna osnovne evropske strateške dokumente s področja JZ onkologije
- ❖ Razume celovitost javnega zdravja v onkologiji
- ❖ Osnovno pozna principe presejalnih programov, pozna osnove obstoječih presejalnih programov v Sloveniji, pozna aktivnosti za vodenje in koordinacijo nacionalnih presejalnih programov.

Zdravje skupin prebivalstva (otroci in mladostniki, aktivna populacija, reproduktivna doba in starševstvo, starostniki, ranljive skupine (Romi, migranti, zaporniki, invalidi...))

- ❖ Pozna osnovne značilnosti zdravja in dejavnikov tveganja posamezne skupine prebivalstva
- ❖ Pozna ključne strateške dokumente v Sloveniji in svetu v povezavi s skupinami prebivalstva
- ❖ Pozna aktualno problematiko in deležnike v Sloveniji in Evropi
- ❖ Pozna pristope in omejitve za spremljanje zdravja različnih skupin prebivalstva
- ❖ Pozna osnovne kazalnike in breme absentizma v posameznih poklicnih skupinah in po vzrokih
- ❖ Pozna in razume opredelitev delovnih mest oz. poklicnih obremenitev/zadolžitev in njihovega vpliva na zdravje delovno aktivne populacije v Sloveniji.

Izdelki in preizkusi znanja

Specializant v sklopu osnovnega kroženja pripravi naslednje izdelke in opravi naslednje preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Sodelovanje pri kritični oceni in razvoju podatkovnega vira (stalne zbirke, ankete)
2. Priprava analize in interpretacije podatkov za opis zdravstvenega stanja in/ali bremena bolezni, dejavnika tveganja za populacijo ali populacijsko skupino
3. Sodelovanje pri zasnovi in izvedbi analize s področja nenalezljivih bolezni in stanj (breme bolezni, dejavnik tveganja, stanje zdravja določene populacijske skupine)
4. Aktivno sodelovanje pri pripravi strokovnega stališča ali strateškega dokumenta
5. Priprava gradiva za strokovno ali laično javnost
6. Priprava izdelka "SLORA vaje" - Osnove poznavanja podatkovnih virov s področja onkologije
7. Priprava izdelka "statistične vaje" za izbrano vrsto raka - Osnove onkološke epidemiologije
8. Sodelovanje pri sprotne delu na presejalnem programu za raka - sprotno preverjanje dela

Preizkus znanja

1. Preverjanje poznavanja osnovnih vsebin s področja nenalezljivih bolezni in stanj
2. Preverjanje poznavanja osnovnih vsebin s področja javnozdravstvene onkologije

5. Okolje in zdravje

Osnovna znanja

Trajanje: 4 mesece

A. Skupinsko kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Skupinsko kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje – centralna enota in Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano – centralna enota.

Skupinsko kroženje, ki poteka v obliki delavnice s predavanji in delom v skupinah, traja 2 dni in je organizirano vsaj 2× na leto. Udeležba na skupinskem kroženju je obvezna pred izvedbo individualnega kroženja.

Udeležba na izobraževanju je možna tudi za specializante drugih specializacij.

Vsebine

Na skupinskem kroženju se specializanti seznanijo z dejavniki tveganja in determinantami okolja, z ocenjevanjem okoljske izpostavljenosti in laboratorijsko dejavnostjo, ocenjevanjem okoljskega tveganja za zdravje, s pristopi za obvladovanje determinant fizičnega okolja in ter z okoljskimi nesrečami.

B. Individualno kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Individualno kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvajajo Nacionalni inštitut za javno zdravje, Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano ter Katedra za javno zdravje.

Trajanje kroženja na področju okolja in zdravja je odvisno od pridobivanja predvidenih kompetenc. Za osnovna znanja obsega najmanj 4 mesece. Za pridobivanje osnovnih znanj je obvezno kroženje na NIJZ in na NLZOH, v vsaki inštituciji vsaj 1 mesec. Obvezno je del kroženja izvesti na centralni enoti, del pa na območnih enotah NIJZ ter del kroženja v NLZOH (vsaj 1 mesec) izvesti na sedežu (centralni enoti) NLZOH.

Vsebine

- Dejavniki tveganja in determinante okolja
- Ocenjevanje okoljske izpostavljenosti
- Laboratorijska diagnostika (okolje, živila in izdelki za potrošnike)
- Ocenjevanje okoljskega tveganja za zdravje (Health Risk Assessment - HRA) - biološkega, fizikalnega ali kemijskega tveganja
- Obravnava celostnih determinant fizičnega okolja - Zdrava/zdravju naklonjena okolja
- Obvladovanje determinant fizičnega okolja
- Okoljske nesreče
- Aktualna spoznanja na področju okolja in zdravja
- Druge inštitucije², ki so povezane s področjem.

Kompetence

Vsak specializant v sklopu kroženja na področju okolje in zdravje pridobi naslednje osnovne kompetence:

- ❖ Pozna osnovne in kompleksne dejavnike tveganja in determinante okolja
- ❖ Razume pomen in omejitve laboratorijske diagnostike
- ❖ Zna interpretirati rezultate laboratorijskih preskušanj in drugih meritev posameznih okoljskih dejavnikov tveganja
- ❖ Zna opredeliti tveganje za zdravje, pozna proces HRA in umeščanja HRA v proces upravljanja s tveganji za zdravje
- ❖ Zna zagovarjati trajnostni pristop k urejanju okolja in povezuje človeške posege v naravo s posledicami na zdravje (enovito zdravje) in globalno podnebje

---

² Inštitucije, povezane s področjem: ZIRS - Zdravstveni inšpektorat RS, UVHVVR – Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Uprava RS za varstvo pred sevanji, URSZR-CZ - Uprava RS za zaščito in reševanje, Civilna zaščita, URSK - Urad RS za kemikalije, ARSO - Agencija RS za okolje, Slovensko toksikološko društvo, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor, Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa UKC Lj, Inštitut za medicino športa MF Uni Mb, upravljalci vodovodnih sistemov, deponije odpadkov, čistilne naprave, učne ambulante medicine dela, prometa in športa, IJS – Inštitut Jožef Stefan, INIS - Inštitut za neionizirna sevanja, Geološki zavod Slovenije, Kemijski inštitut, Nacionalni inštitut za biologijo, idr.

- ❖ Razume promocijo zdravja z zagovorništvom, razvojem politik zdravja in vzgojo za zdravje na področju okolja
- ❖ Pozna javnozdravstveno ukrepanje ob okoljskih nesrečah
- ❖ Spozna ključne akterje s področja in njihov vloge.

Izdelki in preizkusi znanja

Specializant v sklopu osnovnega kroženja pripravi naslednje izdelke in opravi naslednje preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Priprava poročila o stanju ene okoljske determinante zdravja v Sloveniji
2. Priprava vsaj ene okoljske in prehranske anamneze
3. Priprava enega poročila o ogledu terena
4. Izvedba interpretacije laboratorijskih izvidov kot del ostalih podatkov, pomembnih za opredelitev tveganja
5. Priprava ocene tveganja za zdravje človeka, ki jo predstavlja dejavnik fizičnega okolja po mednarodno sprejeti in uveljavljeni metodologiji
6. Sodelovanje pri pripravi strokovnih podlag za zakonodajo na lokalni, regionalni, nacionalni, mednarodni ravni in pri usklajevanju predpisov (tudi prenos EU direktiv v državni red)
7. Sodelovanje pri pripravi predloga ukrepov za obvladovanje posameznih determinant fizičnega okolja na konkretnem primeru
8. Sodelovanje pri pripravi aktivnosti v povezavi s promocijo zdravja in/ali vzgoje za zdravje v povezavi z okoljskim dejavnikom tveganja
9. Priprava poročila o okoljski nesreči (hipotetično ali je vključen v aktualno delo)

Preizkus znanja:

1. Preverjanje poznavanja osnovnih vsebin s področja okolja in zdravja

6. Promocija zdravja

Osnovna znanja

Trajanje: 2 meseca

A. Skupinsko kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Skupinsko kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje.

Udeležba na skupinskem kroženju je obvezna pred izvedbo individualnega kroženja s področja promocija zdravja, traja 2 dni, izvedba je predvidena 2x letno.

Udeležba na izobraževanju je možna tudi za specializante drugih specializacij.

Vsebine:

Na skupinskem kroženju s področja promocije zdravja se specializanti seznanijo s pristopi promocije zdravja v različnih okoljih in različnih populacijskih skupinah, osnovnimi tematikami promocije zdravja, paradigmo salutogeneze, pristopom zdravja v vseh politikah, zagovorništvom, temeljnimi strateškimi dokumenti in ključnimi akterji ter pristopi za izvajanje promocije zdravja. Ključno je, da specializant

osvoji razumevanje razlike med patogenetskim pristopom (in delovanjem v biomedicinskem kontekstu) in salutogenetskim pristopom (in delovanjem v bio-psiho-socialnem kontekstu).

B. Individualno kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Individualno kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje z območnimi enotami.

Trajanje kroženja za področje promocija zdravja je odvisno od pridobivanja predvidenih kompetenc. Za osnovna znanja obsega najmanj 2 meseca. Obvezno je del kroženja izvesti na centralni enoti, del pa na območnih enotah.

Vsebine

Pri individualnem kroženju specializant pogloblja znanje na področjih, predstavljenih na skupinskem kroženju do te mere, da izkazuje osnovno razumevanje vsebin.

- Premik paradigme od patogeneze v salutogenezo
- Zagovorništvo, opolnomočenje in posredovanje
- Multidisciplinarna kompetenca in kognitivna disonanca
- Ekonomski, socialni in kulturni kapital
- Mešane raziskovalne metode v promociji zdravja, pomen razumevanja potreb ciljne populacije
- Programi promocije zdravja, modeli in pristopi
- Pristopi pri evalvaciji programa promocije zdravja
- Temeljne listine promocije zdravja in premiki fokusa od JZ vsebin k procesom in strukturam
- Zagovorništvo, posredovanje in opolnomočenje
- Zdravstvena pismenost
- Ekonomske determinante v promociji zdravja
- Tematika promocije zdravja skozi pristope varovanja in krepitev zdravja
- Promocija zdravja v salutogenetski paradigmi v različnih okoljih
- Promocija zdravja v salutogenetski paradigmi v različnih populacijskih skupinah
- Promocija zdravja na različnih ravneh delovanja
- Zdravje v vseh politikah
- Podporna okolja in razlikovanje pristopov do različnih populacijskih skupin v teh okoljih (npr. delovno okolje in aktivna populacija)
- Delovanje političnih sistemov na nacionalni ravni, ravni EUter na ravni SZO za Evropsko regijo in globalno
- Aktualna spoznanja na področju promocije zdravja.

Kompetence

Vsak specializant v sklopu kroženja na področju promocije zdravja pridobi naslednje osnovne kompetence:

- ❖ Pozna pomen multidisciplinarne kompetence in kognitivne disonance pri sodelovanju z različnimi deležniki v promociji zdravja

- ❖ Pozna mešane raziskovalne metode
- ❖ Pozna pristope k analizi potreb ciljne populacije
- ❖ Pozna teoretske osnove priprave programa promocije zdravja
- ❖ Definiranje kapitala in njegovega pomena – ekonomskega, socialnega in kulturnega
- ❖ Prepozna, komunicira in razume možnosti obvladovanja različnih vrst tveganj pri aktivnostih promocije zdravja (finančna, politična, zdravstvena).

Izdelki in preizkusi znanja

Specializant v sklopu osnovnega kroženja pripravi naslednje izdelke in opravi naslednje preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Izdelava preprostega programa promocije zdravja za določeno populacijsko skupino ali določeno podporno okolje
2. Načrt evalvacije programa promocije zdravja za določeno populacijsko skupino ali določeno podporno okolje
3. Sodelovanje pri pripravi strateških dokumentov za področje promocija zdravja oz. zdravje v vseh politikah
4. Priprava pregleda vsaj enega omrežja deležnikov in opredelitev pomena posameznih skupin deležnikov, lahko na osnovi že obstoječih podatkov o deležnikih

Preizkus znanja:

1. Preverjanje poznavanja osnovnih vsebin s področja promocije zdravja

7. Zdravstveni sistemi

Osnovna znanja

Trajanje: 4 mesece

A. Skupinsko kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Skupinsko kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvajajo Nacionalni inštitut za javno zdravje, Ministrstvo za zdravje in Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Skupinsko kroženje obsega predavanja, študij literature, vodene diskusije (npr. slušatelji pripravijo vnaprej dogovorjeno temo in vodijo diskusijo na to temo). Traja 3 dni in se izvaja 2x letno. Udeležba na skupinskem kroženju je obvezna pred izvedbo individualnega kroženja s tega področja.

Udeležba na izobraževanju je možna tudi za specializante drugih specializacij, ki jih zanima zdravstveni sistem.

Vsebine

Na skupinskem kroženju se specializanti seznanijo z osnovami znanosti o zdravstvenih sistemih, osnovami financiranja zdravstvenega varstva, organizacijo zdravstvenega varstva, informacijsko tehnologijo v zdravstvu, kakovostjo v zdravstvu, ekonomskim vrednotenjem učinkov na zdravje ter načrtovanjem in razvojem kadrov v zdravstvenem varstvu.

B. Individualno kroženje

Izvedba in trajanje kroženja

Individualno kroženje za pridobitev osnovnih znanj izvaja Nacionalni inštitut za javno zdravje – centralna enota.

Trajanje kroženja za področje zdravstveni sistemi je odvisno od pridobivanja predvidenih kompetenc. Za osnovna znanja obsega najmanj 4 mesece.

Vsebine

Pri individualnem kroženju specializant pogloblja znanje na področjih, predstavljenih na skupinskem kroženju do te mere, da izkazuje osnovno razumevanje vsebin.

- Osnove znanosti o zdravstvenih sistemih
- Financiranje zdravstvenega varstva
- Informacijska tehnologija v zdravstvu in digitalno zdravstvo
- Organizacija zdravstvenega varstva
- Kakovost v zdravstvu, varnost pacientov, dostopnost do zdravil in zdravstvenih tehnologij, ekonomsko vrednotenje učinkov na zdravje
- Načrtovanje in razvoj kadra v zdravstvenem varstvu
- Vodenje in upravljanje zdravstvenega sistema, zdravstvena zakonodaja, zdravstvene politike
- Osnove managementa v zdravstvu
- Aktualna spoznanja na področju zdravstvenih sistemov.

Kompetence

Vsak specializant v sklopu kroženja na področju zdravstvenih sistemov pridobi naslednje osnovne kompetence:

- ❖ Pozna osnovne značilnosti zdravstvenih sistemov v Sloveniji in tujini
- ❖ Pozna in razume specifične metode dela na področju zdravstvenih sistemov
- ❖ Pozna osnove zdravstvene zakonodaje v Sloveniji in na nivoju EU
- ❖ Pozna osnovne mednarodne akte/listine in agencije na področju zdravstva in zdravstvenega varstva
- ❖ Pozna in razume osnovne razlike med različnimi modeli financiranja v zdravstvu
- ❖ Pozna osnove financiranja zdravstva v Sloveniji
- ❖ Pozna osnovne ekonomske ukrepe v podporo zdravju
- ❖ Pozna osnove zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji
- ❖ Pozna ključne inštitucije/akterje v zdravstvu v Sloveniji (na različnih ravneh) in njihov vloge
- ❖ Pozna in razume informacijsko tehnologijo v zdravstvu v Sloveniji
- ❖ Pozna ključne vire podatkov v zdravstvu v Sloveniji in EU
- ❖ Zna uporabljati javnozdravstvene podatke za odločitve zdravstvene politike
- ❖ Pozna zakonodajo s področja zdravstvenih podatkov in varstva osebnih podatkov
- ❖ Pozna in razume osnovne pristope za spremljanje in vrednotenje kakovosti v zdravstvu, vključno s specifičnimi metodološkimi orodji
- ❖ Pozna sistem načrtovanja in razvoj kadra v zdravstvu v Sloveniji
- ❖ Pozna osnove vodenja in upravljanja zdravstvenega sistema
- ❖ Pozna orodja javnega zdravja na sistemski ravni (zagovorništvo, zdravje v vseh politikah, procesi političnega odločanja, fiskalni ukrepi, neenakosti v zdravju idr.)

- ❖ Pozna osnove managementa v zdravstvu.

Izdelki in preizkusi znanja

Specializant v sklopu osnovnega kroženja pripravi naslednje izdelke in opravi naslednje preizkuse znanja:

Izdelki:

1. Kritična presoja zakonodaje/ukrepa/organizacijske rešitve ipd.
2. Pregled stanja področja – v povezavi z zdravstvenim sistemom
3. Sodelovanje pri pripravi izhodišč za spremembe/ukrepe s področja zdravstvenih sistemov

Preizkus znanja:

1. Preverjanje poznavanja zakonodaje s področja zdravstvenega varstva in varstva osebnih podatkov v Sloveniji
2. Preverjanje poznavanja mednarodnega konteksta na področju zdravstvenega varstva in javnega zdravja
3. Preverjanje poznavanja pomembnih inštitucij in razumevanja njihovih medsebojnih odnosov

PRILOGA 1 – Vsebine Podiplomskega tečaja javnega zdravja

OSNOVNE ZNAČILNOSTI IN KONCEPTI JAVNEGA ZDRAVJA

Opredelitev, ključne naloge in zgodovinski razvoj javnega zdravja

- Opredelitev pojma javno zdravje
- Temeljni nalogi javnega zdravja
- Proučevanje zdravja prebivalstva
- Javnozdravstveno ukrepanje z vrednotenjem učinkovitosti
- Prednostni cilji javnega zdravja
- Ključne funkcije javnega zdravja (EPHOs)
- Odnos med javnim zdravjem in medicino
- Zgodovinski razvoj javnega zdravja
- Obdobja razvoja javnega zdravja
- »Staro« in »novo« javno zdravje
- Razvoj javnega zdravja v Sloveniji
- Pomen javnega zdravja za človeštvo

Sodobni javnozdravstveni koncepti

- Zdravje
- Dimenzije zdravja
- Modeli zdravja
- Biomedicinski model
- Bioekopsihosocialni model
- Sistemski model
- Koncept potrebe po zdravju
- Bolezen
- Bolezen kot subjektivni, biomedicinski in družbeni pojav
- Koncept naravnega poteka bolezni
- Patogeneza in salutogeneza
- Zdravje in okolje
- Zdravje in družbeno okolje
- Zdravje in fizično okolje
- Naravno okolje
- Grajeno okolje
- Demografski in epidemiološki prehod
- Model demografskega prehoda
- Model epidemiološkega prehoda
- Vplivi okolja na demografski in epidemiološki prehod
- Varovanje zdravja prebivalstva
- Zdravljenje bolezni - kurativa
- Ohranjanje zdravja preventiva
- Preventiva bolezni
- Opredelitev preventive
- Ciljne skupine za preventivo
- Preventivna pristopa
- Pomen preventive bolezni za zdravje prebivalstva
- Ravni preventive
- Primarno-primarna raven

- Primarna raven
- Sekundarna raven
- Terciarna raven

ETIKA IN PROFESIONALIZEM V JAVNEM ZDRAVJU

Etika

- Etična načela v javnem zdravju
- Posebni etični vidiki v javnem zdravju
- Etični vidiki cepljenj
- Etični vidiki presejanj
- Etični vidiki stalnega javnozdravstvenega nazora
- Etični vidiki raziskovanja v javnem zdravju
- Etični vidiki razporejanja sredstev za zdravljenje bolezni
- Etični vidiki solidarnosti

Profesionalizem

- Opredelitev profesij in profesionalizma
- Profesionalizem v medicini
- Profesionalizem v javnem zdravju

DETERMINANTE ZDRAVJA

Determinante zdravja v modelih zdravja

- Determinante zdravja v luči modelov zdravja

Dejavniki notranjega okolja človeka

- Dejavniki notranjega okolja človeka

Osnovni dejavniki družbenega okolja

- Socio-ekonomski dejavniki
- Družbene vrednote in prepričanja

Osnovni dejavniki fizičnega okolja

- Biološki dejavniki
- Kemični dejavniki
- Fizikalni dejavniki
- Biomehantični dejavniki

Determinante pretežno družbenega okolja

- Socialna omrežja
- Neenakost in zdravje
- Tvegana vedenja
- Stres
- Družbene krize in katastrofe
- Razvojna obdobja človeka
- Globalizacija

Determinante pretežno fizičnega okolja

- Zrak
- Tla

- Voda
- Hrana
- Neposredno okolje človeškega telesa

Kompleksne determinante družbenega in fizičnega okolja

- Grajeno okolje
- Skupnosti in njihova okolja
- Naravne in druge nesreče v okolju

Gospodarske združbe kot determinanta zdravja

- Tobačna industrija
- Alkoholna industrija
- Prehranska industrija
- Farmacevtska industrija
- Vojna industrija
- Zavarovalniška dejavnost
- »Industrija« preprodaje drog

ZDRAVSTVENO VARSTVO PREBIVALSTVA

Zdravstveno varstvo – teoretične osnove

- Prvine sistemov zdravstvenega varstva
- Modeli sistemov zdravstvenega varstva
- Načeli solidarnosti in vzajemnosti
- Ravni zdravstvenega varstva
- Viri za zagotavljanje delovanja sistemov zdravstvenega varstva
- Partnerji v sistemu zdravstvenega varstva
- Elementi in kriteriji kakovosti sistema zdravstvenega varstva
- Dejavniki, ki vplivajo na organizacijo zdravstvenega varstva
- Ekonomski vidiki zdravstvenega varstva
- Pravni vidiki zdravstvenega varstva
- Etični vidiki zdravstvenega varstva
- Informacijska podpora sistemom zdravstvenega varstva – digitalizacija sistema ZV
- Postavljanje priorit

Odnos države do zdravja prebivalstva

- Odgovornost države za zdravje prebivalstva
- Skrb države za delovanje sistema zdravstvenega varstva
- Politika in zdravje
- Socialno varstvo
- Javno-zasebno partnerstvo

Odnos družbe do lastnega zdravja

- Nevladne in neprofitne organizacije
- Pomen in vloga nevladnih organizacij
- Nevladne organizacije, povezane z zdravjem prebivalcev v Sloveniji

Skrb za zdravje na globalni in regionalni ravni

- Skrb za zdravje na globalni ravni
- Skrb za zdravje na regionalni ravni

Sistem zdravstvenega varstva v Sloveniji

- Model
- Zdravstvena dejavnost
- Javnozdravstvena dejavnost
- Viri za zagotavljanje delovanja sistema zdravstvenega varstva v Sloveniji
- Informatizacija ter uporaba sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije v sistemu zdravstvenega varstva – e-zdravje
- Odnos države do zdravja prebivalstva
- Nevladne organizacije in zdravje
- Vpetost sistema zdravstvenega varstva Slovenije v skrb za zdravje na mednarodnem področju (regionalna in globalna raven)

METODE PROUČEVANJA ZDRAVJA PREBIVALSTVA I

Epidemiološke metode

- Osnove epidemiološkega merjenja
- Epidemiološke mere
- Zasnove epidemioloških raziskav
- Interpretacija rezultatov epidemioloških raziskav

Statistične metode

- Osnovni pojmi v statistiki
- Statistično opisovanje pojavov (opisna statistika)
- Statistično sklepanje
- Osnovni statistični testi
- Analiza povezanosti

Analitične metode v analizi povezanosti na populacijski ravni

- Analiza časovne porazdelitve pojavov
- Analiza prostorske porazdelitve pojavov

Orodja za epidemiološko in statistično analizo

- Orodja za epidemiološko analizo in prikazovanje rezultatov analiz
- Statistična terminologija v primerjavi z epidemiološko

Demografske metode

Metode merjenja globalnega bremena bolezni

Ekonometrične metode

Metode analize socialnih omrežij

Metode ocenjevanja veljavnosti presejalnih testov

Kvalitativne metode raziskovanja v javnem zdravju

Mešane metode raziskovanja v javnem zdravju

Ocenjevanje okoljske izpostavljenosti v Sloveniji

Ocenjevanje (okoljskega) tveganja za zdravje (HRA)

HIA, EIA, HTA

- Presojanje (okoljskih) vplivov na zdravje (HIA) in okolje (EIA)
- Presojanje zdravstvenih tehnologij (HTA)

Metode spremljanja gibanja nalezljivih bolezni

SWOT analiza

Orodja v proučevanju zdravja prebivalstva

- Orodja za zbiranje podatkov o zdravstvenih pojavih in izpostavljenosti
- Orodja za enotno poimenovanje in razvrščanje zdravstvenih pojavov
- Orodja za analizo in prikazovanje rezultatov analiz z zdravjem povezanih pojavov

Stalni javnozdravstveni nadzor monitoring

- Podatki za stalni javnozdravstveni nadzor
- Informacijska tehnologija v podporo stalnemu javnozdravstvenemu nadzoru
- Stalni javnozdravstveni monitoring v Sloveniji
- Stalni javnozdravstveni monitoring v Evropi

METODE JAVNOZDRAVSTVENEGA UKREPANJA

A ZDRAVSTVENE METODE

Metode primarno-primarne preventive

- Upravljanje za zdravje
- Promocija zdravja

Metode primarne preventive

- Imuno- in kemoprofilaksa nalezljivih bolezni
- Zdravstvena vzgoja
- Preprečevanje poškodb
- Preprečevanje stanj pomanjkanja specifičnih hranil

Metode sekundarne preventive

- Presejanja
- Organizirano ocenjevanje zdravstvene ogroženosti na individualni ravni
- Naključno odkrivanje zdravstvene ogroženosti na individualni ravni
- Samopregledovanje

Kompleksni pristopi v preventivi bolezni

- Zmanjševanje škode
- Sistematski preventivni pregledi

B OSTALE METODE

Obvladovanje determinant fizičnega okolja

- Ukrepi za obvladovanje okoljskih tveganj v zraku
- Ukrepi za obvladovanje okoljskih tveganj v tleh
- Ukrepi za obvladovanje okoljskih tveganj v vodi
- Ukrepi za obvladovanje okoljskih tveganj v hrani
- Ukrepi za obvladovanje hrupa v okolju
- Ukrepi za doseganje optimalnih razmer v neposrednem okolju človeškega telesa

Celostna obravnava determinant

- Zdrava/zdravju naklonjena okolja
- Ukrepi ob naravnih in drugih nesrečah v okolju

C PODPORA JAVNOZDRAVSTVENEMU UKREPANJU

Vrednotenje (evalvacija) javnozdravstvenih ukrepov

- Formativno vrednotenje
- Procesno vrednotenje
- Sumativno vrednotenje

VELIKI JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEMI

Nalezljive bolezni

Nenalezljive bolezni

- Maligne neoplazme
- Bolezni srca in žilja
- Bolezni živčevja
- Motnje/bolezni presnove
- Bolezni dihal
- Bolezni gibal
- Motnje reprodukcije

Poškodbe

Duševne motnje

Staranje prebivalstva

Spreminjanje družbenih vrednot

OGROŽENE IN RANLJIVE SKUPINE PREBIVALSTVA

Ogrožene skupine prebivalstva

Ranljive skupine prebivalstva

NAČRTOVANJE IN VODENJE PROJEKTOV

Projektno delo in njegov pomen

Projektni cikel

Vodenje projektov

Timsko delo

Projekti v javnem zdravju

VODENJE (MANAGEMENT) V JAVNEM ZDRAVJU

Stili vodenja

Tim in timsko delo

Reševanje konfliktov in spornih vprašanj

KOMUNICIRANJE Z JAVNOSTMI

Oblike komuniciranja

Oblikovanje informacij iz podatkov za različne javnosti

Z DOKAZI PODPRTO JAVNO ZDRAVJE

Koncept z dokazi podprtega javnega zdravja

Koncept z dokazi podprte medicine

Vrste dokazov

Hierarhija dokazov

Sistematični pregled literature